

Sygn. akt *XXV C 1352/17*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Anna Zalewska

Protokolant: Patryk Kaniecki

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 09 lipca 2019 r. w Warszawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w O.

przeciwko Skarbowi Państwa – Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad

o zapłatę

orzeka

1. powództwo oddala,

2. Zasądza od powoda (...) Sp. z o.o. w O. na rzecz Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt *XXV C 1352/17*

(...)

Pozwem z dnia 14 lipca 2017 r. (data prezentaty – k. 3-7) powód (...) sp. z o.o. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad na rzecz powoda kwoty 195 969,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi dla kwoty 195 969,93 zł od dnia 7 sierpnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych, a od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 k.c. oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Dochodzona pozwem kwota, jak wynika z zawartej w pozwie tabeli, w której określono roszczenia w rozbiciu na poszczególne faktury wystawione na rzecz generalnego wykonawcy, stanowi różnicę pomiędzy wynagrodzeniem, jakie wynika z faktur VAT, ustalonym według iloczynu obmiaru jednostkowego wykonanych robót i cen jednostkowych określonych w Umowie Podwykonawczej, a wynagrodzeniem wynikającym z iloczynu obmiaru robót przy uwzględnieniu cen jednostkowych zawartych w kosztorysie ofertowym Wykonawcy stanowiącym część Oferty, a którą to część wynagrodzenia (niższą od określonych w fakturach) pozwany wypłacił stronie powodowej. Na kwotę dochodzoną pozwem składa się również wynagrodzenie za realizowane, na podstawie aneksu nr (...), prace naprawcze.

Swoje żądania Powód oparł na przepisach kodeksu cywilnego przewidujących solidarną odpowiedzialność Inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Powód wskazuje, iż solidarna odpowiedzialność inwestora obejmuje wszystkie zobowiązania nieuregulowane przez generalnego wykonawcę.

Powód wskazał, że pozwany uznał co do zasady solidarną odpowiedzialność jako inwestora, co potwierdza pismo z dnia 6.08.2012 r. oraz dowody uiszczenia zapłaty, niemniej jednak dokonał wypłaty wynagrodzenia za wykonane przez powoda roboty ale po jego przeszacowaniu.

Jako podstawę prawną roszczenia powód wskazał art. 647¹ § 5 k.c.

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 września 2017r. (data prezentaty – k. 150-166) pozwany wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że w jego opinii powództwo jest bezzasadne oraz zasądzenie – na podstawie art. 98 k.p.c. – od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w sprawie zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwany zakwestionował powództwo co do zasady i co do wysokości.

Pozwany wskazał, że dochodzona w niniejszej sprawie kwota stanowi różnicę pomiędzy wynagrodzeniem jakie wynika z faktur VAT ustalonym według iloczynu obmiaru jednostkowego wykonanych robót i cen jednostkowych określonych w Umowie Podwykonawczej a wynagrodzeniem wynikającym z iloczynu obmiaru robót przy uwzględnieniu cen jednostkowych zawartych w kosztorysie ofertowym Wykonawcy stanowiącym część Oferty, a którą to część wynagrodzenia Pozwany wypłacił stronie Powodowej. Pozwany odmówił zapłaty należności wyższej niż ta, która wynika z jego Kontraktu z Wykonawcą oraz zapłaty za wykonywane na podstawie aneksu nr (...) prace naprawcze.

Zrealizowana na rzecz Podwykonawcy płatność w wysokości określonej przez Inżyniera Kontraktu wynikała z postanowień § 6 ust. 8 Umowy Podwykonawczej oraz z treści subklauzuli 4.4 Szczególnych Warunków Kontraktu.

W ocenie strony pozwanej w zakresie należności objętej pozwem nie powstała solidarna odpowiedzialność Pozwanego jako inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany powołał się na warunki udzielania zgody, która może odnosić się wyłącznie do konkretnej umowy zawierającej określenie przedmiotu robót i wysokości wynagrodzenia. Odwołał się do stanowiska wyrażonego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r. III CZP 50/16 wskazując, iż to zgoda inwestora na zawarcie umowy kreuje odpowiedzialność za cudzy dług i wyznacza jej rozmiar. Ponadto minimalną ochronę prawną inwestorowi zapewnia znajomość okoliczności pozwalających szacować zakres i stopień zagrożenia wynikającego z przyjmowanej odpowiedzialności.

Pozwany wskazał, że przedłożony mu projekt Umowy Podwykonawczej nie zawierał kwot wynagrodzenia podwykonawcy, ze względu na rzekomą tajemnicę handlową stron Umowy Podwykonawczej. Do zgłoszenia nie dołączono również załącznika do Umowy Podwykonawczej w postaci Oferty Podwykonawcy, w której określono stawki jednostkowe za poszczególne elementy robót składających się na przedmiot Umowy Podwykonawczej. Jedynym określeniem ewentualnej odpowiedzialności Inwestora było postanowienie § 6 ust. 9 projektu Umowy Podwykonawczej, odsyłające do cen jednostkowych zawartych w Kontrakcie (pomiędzy Generalnym Wykonawcą a Inwestorem). Przekazana następnie Zamawiającemu Umowa Podwykonawcza również nie zawierała kwot wynagrodzenia Podwykonawcy (§ 6 ust. 1 Umowy Podwykonawczej) jak i załączników, w których zostały określone ceny jednostkowe. Umowy Podwykonawczej zawierającej kwoty wynagrodzenia nie przedstawiono także później, na etapie jej realizacji, co może świadczyć tylko o tym, że strony nie miały żadnej woli, by Inwestor znał elementy łączące je umowy, które dotyczyły wynagrodzenia Podwykonawcy

Ponadto, pozwany wskazał, że przyjmując przedstawiony projekt Umowy Podwykonawczej, Zamawiający kierował się postanowieniami Kontraktu (subklauzula 4.4) oraz danymi z Oferty Wykonawcy, jak również postanowieniem zawartym w § 8 ust. 9 projektu Umowy Podwykonawczej. Zgodnie z brzmieniem postanowienia § 6 ust. 8 Umowy Podwykonawczej oraz korelującą z nim subklauzulą 4.4 Szczególnych Warunków Kontraktu, Zamawiający był zobowiązany zapłacić podwykonawcy żadaną kwotę wynagrodzenia, jednakże nie wyższą, niż kwota wynikająca

z obmiaru robót wykonanych przez podwykonawcę, zatwierdzonego przez Inżyniera, przy cenach jednostkowych zawartych w kosztorysie ofertowym Wykonawcy stanowiącym część oferty. Były to jedyne znane Pozwanemu okoliczności pozwalające oszacować zagrożenie wynikające z przyjęcia na siebie odpowiedzialności i zarazem jedyne, na które mógł się zgodzić. Zapis ten stanowił warunek sine qua non wyrażenia zgody przez Inwestora i był właściwym zabezpieczeniem jego interesów.

Co więcej, pozwany podniósł, że po zgłoszeniu wniosku o zapłatę zastępczą w ramach odpowiedzialności solidarnej Wykonawcy i Inwestora wynikającej z art. 647¹ k.c. pozwany działając zgodnie z Warunkami Kontraktowymi przekazał przedmiotowe roszczenie do Inżyniera Kontraktu, aby ten na mocy swoich uprawnień dokonał określenia i zasadności roszczenia Podwykonawcy. Inżynier Kontraktu po zasięgnięciu opinii Wykonawcy, określił ilość faktycznie wykonanych robót budowlanych przez Podwykonawcę oraz działając na podstawie zapisów Umowy Podwykonawczej (zob. § 6 ust. 8) określił kwotę należną do wypłaty w ramach solidarnej odpowiedzialności Inwestora i Wykonawcy. Co istotne, Inżynier Kontraktu nie uwzględnił prac naprawczych związanych z posadowieniem podpory nr 2 obiektu (...) wykonanych przez Podwykonawcę na podstawie aneksu nr (...) do Umowy Podwykonawczej. Pozwany wskazał, że nigdy nie wyraził zgody na rozszerzenie zakresu Umowy Podwykonawczej i nie miał wiedzy o zawarciu aneksu nr (...) do Umowy Podwykonawczej (nie został mu przedstawiony zarówno projekt aneksu jak i sam aneks do Umowy Podwykonawczej, obejmujący realizację prac naprawczych).

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały w całości swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Ltd z siedzibą w D., (...) S.A. z siedzibą w W., (...) S.A. z siedzibą w (...) S.A.

z siedzibą w W. zawarli umowę konsorcjum, celem złożenia wspólnej oferty na realizację zamówienia pn. „Budowa autostrady (...) na odcinku od węzła Krzyż do węzła D. P. km 502+796,97 do około 537+550 numer ref. (...)”. (okoliczność bezsporna)

W wyniku rozstrzygnięcia przetargu nieograniczonego przeprowadzonego w trybie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, Skarb Państwa — Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zawarł w dniu 7 lipca 2010 r. Umowę o nr (...) (dalej również jako Kontrakt, Umowa Główna) z Konsorcjum w składzie: (...) Ltd. z siedzibą w D. w Irlandii, (...) S.A. z siedzibą w W., (...) S.A. z siedzibą w W., (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej także Wykonawca, Generalny Wykonawca, Konsorcjum). Przedmiotem tej umowy? było wykonanie Inwestycji: „Budowa autostrady (...) T.-R. na odcinku od węzła Krzyż do węzła D. P. km 502+796,97 do około 537+550”.

Na Kontrakt składały się następujące dokumenty:

- a) Umowa,
- b) Szczególne Warunki Kontraktu,
- c) „Warunki kontraktu na budowę dla robót budowlanych i inżynierskich projektowanych przez zamawiającego”; tłumaczenie wydania (...) 1999,
- d) Instrukcja dla Wykonawców — Tom I Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia,
- e) Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych,
- f) Dokumentacja projektowa,
- g) Oferta Wykonawcy z dnia 19 lutego 2010 r. wraz z załącznikami.

h) Wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu wraz z formularzem „Potencjał kadrowy” oraz załącznikiem do formularza.

Prawa i obowiązki Stron Kontraktu zostały określone na podstawie wzorca umownego opracowanego przez (...) Federację (...) ((...)- (...)), tj.: „Warunkach kontraktu na budowę dla robót budowlanych i inżynierskich projektowanych przez zamawiającego” – tłumaczenie wydania (...) 1999” ((...)). Warunki kontraktowe (...) są powszechnie wykorzystywane przy zawieraniu kontraktów budowlanych oraz umów o specjalistyczne usługi inżynierów - zarówno w kontraktach międzynarodowych jak i krajowych. Strony Kontraktu o roboty budowlane tego typu są określone jako Zamawiający (Inwestor) oraz Wykonawca. Cechą charakterystyczną umów opartych na Warunkach kontraktowych (...) jest osoba Inżyniera (Inżyniera Kontraktu), który nie jest stroną Kontraktu, lecz profesjonalnym podmiotem, którego zadaniem jest zarządzanie realizacją inwestycji na podstawie szerokich uprawnień przyznanych mu przez Strony w Kontrakcie.

Warunki (...) składają się z dwudziestu Klauzul, dzielących się na Subklauzule. Strony zindywidualizowały warunki (...) (nazywane w praktyce kontraktowej Warunkami Ogólnymi), dla potrzeb i specyfiki zawieranej umowy, wprowadzając do nich szczegółowe zmiany zawarte w dokumencie określonym jako Szczególne Warunki Kontraktu do „Warunków kontraktu na budowę dla robót budowlanych i inżynierskich projektowanych przez zamawiającego (dowód: Umowa (...) z dnia 07 lipca 2010 r. – k. 168-170, Szczególne Warunki Kontraktu (do Umowy Głównej) – k. 171-190, oferta Wykonawcy – k. 191-205).

Przy realizacji powyższego zadania Wykonawca korzystał z pomocy podwykonawców, w tym powodowej spółki. W dniu 15 października 2010 r. pomiędzy (...) Ltd. z siedzibą w D. oraz (...) S.A. z siedzibą w W. (działającymi jako Liderzy Konsorcjum) a K. Polska sp. o.o., będącym w niniejszej sprawie Powodem, została zawarta umowa o nr (...) (dalej jako Umowa Podwykonawcza). Przedmiotem umowy było wykonanie robót budowlanych polegających na wykonaniu kolumn żwirowych i żwirowo-betonowych, wibrofiltracji oraz pali typu jet-grouting na budowie w ramach projektu „Budowa autostrady AA T. R gę syp w na odcinku od (...) do węzła D. P. km 502+796,97 do około 537+550”.

Zgodnie z procedurą zatwierdzania Podwykonawców zawartą w Subklauzuli 4.4. pkt (e) Warunków Kontraktu zgłoszenie Podwykonawcy przez Wykonawcę ma nastąpić poprzez przekazanie najpóźniej 28 dni przed skierowaniem Podwykonawcy na teren budowy' wzoru Umowy Podwykonawczej, celem jej weryfikacji pod względem zgodności z Warunkami Kontraktowymi.

Następnie został przekazany Inwestorowi za pośrednictwem Inżyniera Kontraktu projekt Umowy Podwykonawczej, który nie zawierał kwot wynagrodzenia Podwykonawcy, ze względu na rzekomą tajemnicę handlową stron Umowy Podwykonawczej. Do zgłoszenia nie dołączono również załącznika do Umowy Podwykonawczej w postaci Oferty Podwykonawcy, w której określono stawki jednostkowe za poszczególne elementy robót składających się na przedmiot Umowy Podwykonawczej. Jedynym określeniem ewentualnej odpowiedzialności Inwestora było postanowienie § 6 ust. 9 projektu Umowy Podwykonawczej, odsyłające do cen jednostkowych zawartych w Kontrakcie (pomiędzy Generalnym Wykonawcą a Inwestorem). Ponadto strony Umowy Podwykonawczej ustaliły, iż wszelkie jej zmiany wymagają zachowania formy pisemnego aneksu pod rygorem nieważności. Przekazana następnie Zamawiającemu Umowa Podwykonawcza również nie zawierała kwot wynagrodzenia Podwykonawcy (§ 6 ust. 1 Umowy Podwykonawczej) jak i załączników, w których zostały określone ceny jednostkowe. Umowy Podwykonawczej zawierającej kwoty wynagrodzenia nie przedstawiono także później, na etapie jej realizacji, co może świadczyć tylko o tym, że strony nie miały żadnej woli, by Inwestor znał elementy łączącej je umowy, które dotyczyły wynagrodzenia Podwykonawcy (dowód – projekt umowy oraz umowa (...) – k. 208-220, 222-234, świadek A. S. – k. 355-356).

Również sam powód nie powiadomił pozwanego o wysokości należnego mu od Generalnego Wykonawcy wynagrodzenia. Powyższe w powiązaniu z zapisami przedstawionej pozwanemu umowy wpływało na zasady i zakres odpowiedzialności Inwestora za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy, których Inwestor nie poznał, a zatem jego odpowiedzialność mogła być aktualna tylko, co do tych postanowień dotyczących wynagrodzenia, które były zawarte w oddanym mu do akceptacji projekcie umowy. Ponadto, praktyka pozwanego opierała się na odrzucaniu z automatu

umów zakładających wyższe stawki za wykonawstwo niż wynikało to z oferty Wykonawcy (dowód – świadek A. S. – k. 355-356).

Sam powód zaś miał możliwość zapoznania się z warunkami finansowymi ustalonymi między pozwanym a Wykonawcą. Wynikało to z faktu, że postanowienia Kontraktu łączącego pozwanego i Wykonawcę (w tym również ceny jednostkowe zawarte w kosztorysie ofertowym) były jawne, ze względu na fakt zawarcia tej umowy w trybie zamówień publicznych oraz regulację art. 139 ust 3 ustawy Prawo zamówień publicznych, w myśl której „Umowy są jawne i podlegają udostępnianiu na zasadach określonych w przepisach o dostępie do informacji publicznej”. Ponadto w § 15 ust. 3 Umowy Podwykonawczej powód oświadczył, iż zapoznał się z Warunkami Kontraktu, zaś w złożonych ofertach wskazywał, iż zostały one sporządzone m.in. na podstawie Kosztorysu ofertowego (dowód - umowa nr (...) z dnia 15.10.2010 r. – k. 222-234, oferta (...) – k. 43 – 48, oferta (...) – k. 49-53).

Również po przystąpieniu do realizacji projektu dokumenty w postaci szczegółowych warunków kontraktu, ogólne warunki kontraktu, specyfikacje techniczne oraz oferta wykonawcy i załączniki były dostępne dla pracowników powoda, między innymi R. K.. Również w dysponował on dostępem do kontraktu głównego, jednakże nie zapoznawała się z jego treścią (dowód - świadek R. K. – k. 337-339).

Następnie podwykonawca w związku z brakiem płatności przez Wykonawcę zwrócił się z wnioskiem do Inwestora o zapłatę zastępczą w ramach odpowiedzialności solidarnej Wykonawcy i Inwestora wynikającej z art. 647¹ k.c. Zamawiający działając zgodnie z Warunkami Kontraktowymi przekazał przedmiotowe roszczenie do Inżyniera Kontraktu, aby ten na mocy swoich uprawnień dokonał określenia i zasadności roszczenia Podwykonawcy. Inżynier Kontraktu po zasięgnięciu opinii Wykonawcy, określił ilość faktycznie wykonanych robót budowlanych przez Podwykonawcę oraz działając na podstawie zapisów Umowy Podwykonawczej (zob. § 6 ust. 8) określił kwotę należną do wypłaty w ramach solidarnej odpowiedzialności Inwestora i Wykonawcy.

Inżynier Kontraktu nie uwzględnił prac naprawczych związanych z posadowieniem podpory nr 2 obiektu (...) wykonanych przez Podwykonawcę na podstawie aneksu nr (...) do Umowy Podwykonawczej. O fakcie zawarcia aneksu nr Inwestor powziął wiedzę dopiero na etapie ubiegania się przez powoda o płatność. Pozwany nigdy nie wyraził zgody na rozszerzenie zakresu Umowy Podwykonawczej. Inwestor nie miał wiedzy o zawarciu aneksu nr (...) do Umowy Podwykonawczej (nie został mu przedstawiony zarówno projekt aneksu jak i sam aneks do Umowy Podwykonawczej, obejmujący realizację prac naprawczych. Prace wykonane w ramach zawartego aneksu stanowiły prace wykonywane w ramach projektu naprawczego, nie zaś zamiennego. Z uwagi brak wykonania założonych parametrów, podjęto prace zmierzające doprowadzenie robót do założonych parametrów (dowód – świadek A. S. – k. 355 – 356, M. S. – k. 356 – 357).

Dokonanie zapłaty przez Skarb Państwa było poprzedzone weryfikacją stanu prawnego i faktycznego, zapytaniami do Konsultanta sprawującego nadzór nad budową i rozliczeniami w imieniu Zamawiającego oraz powiadomieniami o okolicznościach mogących być podstawą do przyszłych roszczeń, stanowiącymi jednocześnie wezwanie Wykonawcy do przedstawienia swojego stanowiska odnośnie roszczeń zgłaszanych przez Podwykonawcę.

Powód wystąpił z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy ul. (...), jako właściwego miejscowo dla Oddziału R. Pozwanego - jako Oddziału realizującego inwestycję.

W wyniku wniosku Powoda o zawiązanie do próby ugodowej wyznaczono termin posiedzenia na dzień 16.07.2014 r. W dniu tym do podpisania ugody pomiędzy Stronami nie doszło.

Pozwany nigdy nie składał oświadczenia o uznaniu wiarygodności dochodzonej w niniejszym postępowaniu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów złożonych do akt sprawy. Powyższe dokumenty Sąd uznał za pełnowartościowy dowód w sprawie i wiarygodny materiał dowodowy albowiem ich autentyczność i zawartość nie budzą wątpliwości. Nie były one również kwestionowane przez strony.

Najistotniejsze znaczenie z punktu widzenia poddanego pod ocenę sporu miały zapisy wzoru Umowy jak i Umowy (...) które stanowiły podstawę do poczynienia ustaleń, co do braku wiedzy i świadomości po stronie pozwanego tak istotnych elementów jakim było umówione pomiędzy stronami Umowy wynagrodzenia. Zarówno wzór, jak i finalnie podpisana umowa nie zawierały powyższych informacji bo miejsce, w którym miała być wpisana kwota nie było wypełnione.

Za w pełni wiarygodne i zasługujące na przyznanie im mocy dowodowej Sąd uznał zeznania świadków R. K., A. S., M. S., L. P.,

którzy zeznawali na okoliczności czynności i działań, w których bezpośrednio uczestniczyli właśnie z racji pełnionej funkcji. Ponadto odzwierciedlały one zapisy i ustalenia wynikające z umowy podwykonawczej.

Świadkowie A. S. i M. S. przedstawili procedurę zatwierdzania podwykonawcy, w tym warunki pod jakimi zgody dla zawarcia umowy z podwykonawcą były udzielane, a także czynności, podejmowane w przypadku zgłoszenia żądania wypłaty należności.

Z tych też względów w ocenie Sądu brak było podstaw do zakwestionowania wiarygodności dowodów z osobowych źródeł dowodowych.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo w sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać, że dochodzone w procesie roszczenie stanowiące żądanie zapłaty nadwyżki wynagrodzenia ponad poziom objęty zgodą inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą, nie znajdowało usprawiedliwienia i z tego względu powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W realiach niniejszej sprawy brak podstaw do zakwestionowania, że pozwanemu można przypisać zgodę na przyjęcie solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia należnego powodowej spółce, jednakże odpowiedzialność ta ograniczona została w wyniku zapisu zawartego § 6 ust. 8 umowy podwykonawczej, który z kolei swą treścią nawiązywał do regulacji subklauzuli 4.4 umowy głównej.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia faktyczne pozwalają na przyjęcie, że zgoda pozwanego w większym zakresie, tak jak oczekiwano tego strona powodowa, nigdy nie zostałaby udzielona, z uwagi na brak znajomości postanowień umowy podwykonawczej zarówno w kwestii wysokości wynagrodzenia jak i sposobu jego ustalenia. Okoliczność jakoby pozwany posiadał taką wiedzę w chwili akceptacji wzoru Umowy podwykonawczej nie została wykazana przez stronę powodowa w toku postępowania w trybie art. 6 k.c.

W sprawie niniejszej pod ocenę Sądu poddane zostały regulacje dotyczące odpowiedzialności Inwestora, a w tym przypadku Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, tj. ponoszącego odpowiedzialność gwarancyjną za zobowiązania Wykonawcy w trybie przepisu art. 647¹ § 5 k.c.

Niemniej przystępując do kwestii odpowiedzialności solidarnej wynikającej z powyższej przywołanej regulacji wskazać należy, że strona powodowa występując z niniejszym roszczeniem wskazywała, że zapłata kwoty dochodzonej pozwem jest uzasadniona faktem uznania przez pozwanego całego długu czemu dał wyraz dokonując częściowej wypłaty należnemu powodowi wynagrodzenia. Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić.

Zdanie Sądu powód w toku postępowania nie zdołał wykazać faktu jakoby pozwany miał uznać dług w pełnej wysokości. Przez uznanie roszczenia rozumieć należy czynność dłużnika dokonaną wobec wierzyciela, z której wynika chęć zapłaty długu lub przyznanie istnienia obowiązku spełnienia świadczenia.

Na istotne okoliczności w powyższej kwestii wskazywali zaś świadkowie przesłuchani w niniejszej sprawie, z zeznań których jednoznacznie wynika, że pozwany nigdy nie składał oświadczeń o uznaniu długu w całej dochodzonej przez

powoda wysokości. Powyższego nie sposób również wywnioskować z pisma pozwanego z dnia 6 sierpnia 2012 r. na co wskazywała strona powodowa.

Na wysokość dokonanej wypłaty wpływ miała również sporna w sprawie niniejszej kwestia uprawnienia pozwanego do ustalenia wynagrodzenia, odmiennie niż dokonał tego powód, przy uwzględnieniu cen jednostkowych zawartych w kosztorysie ofertowym Wykonawcy a nie cen jednostkowych łącząc Wykonawcę i Podwykonawcę. Powyższa kwestia będzie jednakże przedmiotem późniejszych rozważań.

Odnosząc się do kwestii kluczowej, mianowicie przesłanek solidarnej odpowiedzialności pozwanego jako Inwestora, kwestii ograniczenia tej odpowiedzialności w kontekście zapisu art. 647¹ § 6 k.c., wskazać należy, iż zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Odpowiedzialność inwestora jest odpowiedzialnością *ex lege* za cudzy dług. Warunkiem odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy za zapłatę wynagrodzenia jest wyrażenie przez inwestora zgody na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą (art. 647¹ § 2 k.c.).

W ocenie Sądu fakt dokonania przez pozwanego wypłaty w ramach jego odpowiedzialności solidarnej z Wykonawcą powoduje, że zbędnym jest czynienie szerokich rozważań na temat tego, że umowa o podwykonawstwo była faktycznie umową o roboty budowlane. Za taką w obliczu zaakceptowanej przez pozwanego odpowiedzialności co do zasady, należy ją traktować.

W sprawie niniejszej znacznie istotniejsza miało natomiast wyrażenie zgody przez Inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą stosownie do art. 647¹ § 2 k.c. Kwestia ta ma istotne znaczenie z uwagi na fakt, że część dochodzonego roszczenia wynika nie z prac wykonanych na podstawie aneksu do umowy podwykonawczej, nie zaś samej umowy.

Zgoda inwestora, wymagana przez art. 647¹ § 2 i 3 k.c., może być wyrażona przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.), niezależnie od tego zgodę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, OSNC 2008, Nr 11, poz. 121). Co istotne, zgoda nie jest przesłanką ważności umowy podwykonawczej, lecz konieczną przesłanką powstania po stronie inwestora i wykonawcy solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy.

Co więcej, zgoda czynna wyrażona w sposób dorozumiany poprzez każde zachowanie inwestora ujawniające w sposób dostateczny jego wolę (art. 60 k.c.) jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy podwykonawczej, a inwestor znał jej istotne postanowienia decydujące o zakresie jego odpowiedzialności solidarnej lub miał możliwość zapoznania się z nimi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2010 r., II VCSK 210/10, OSNC 2011, Nr 5, poz. 59).

O ile w sprawie niniejszej nie budzi wątpliwości, że inwestor wyraził zgodę w odniesieniu do konkretnego podwykonawcy (powoda), jak również zgoda dotyczyła konkretnej umowy o roboty budowlane (...), to w ocenie Sądu nie obejmowała ona również aneksu do umowy (...), a w konsekwencji nie wywarła w odniesieniu do zakresu prac ustalonych na podstawie tego aneksu skutku z art. 647¹ § 5 k.c.

Strona powodowa w toku postępowania nie wykazała, aby przedstawiła pozwanemu do zapoznania i akceptacji analogicznie jak to miało miejsce w przypadku umowy (...) aneksu nr (...). Powyższe zdaniem Sądu skutkuje brakiem po stronie pozwanego powstania odpowiedzialności za zobowiązania wykonawcy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 lutego 2016r. (sygn. akt III CZP 108/15 niepubl.) skuteczność wyrażonej w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.) zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest uzależniona od zapewnienia mu możliwości zapoznania się z postanowieniami tej umowy, które wyznaczają zakres jego odpowiedzialności przewidzianej w art. 647¹ § 5 k.c.". Skoro pozwanemu nie przedstawiono do zapoznania i akceptacji aneksu nr (...), to w konsekwencji nie miał sposobności zapoznania się

z jego postanowieniami, dotyczącymi zakresu prac dodatkowych i dodatkowej płatności za wykonanie tychże prac dodatkowych.

Mając na uwadze, że „podstawą odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy jest umowa podwykonawcza, po jej zaakceptowaniu przez inwestora jak wskazał w wyroku z dnia 31 sierpnia 2018 r. Sąd Najwyższy to w ocenie Sądu taka akceptacja powinna mieć miejsce również w odniesieniu do aneksu nr (...), który odnosił się do odrębnych prac, określonych bezsprzecznie na podstawie dodatkowej dokumentacji wykonawczej oraz określał dodatkowe wynagrodzenie za ich wykonania.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż nawet w przypadku zgody czynnej dorozumianej czy wyrażonej wprost, warunkiem jej powstania jest zapoznanie się Inwestora również z postanowieniami aneksu, mającymi wpływ na odpowiedzialność Inwestora.

Co więcej, strona powodowa w związku z zarzutem pozwanego, że prace te nie stanowiły prac budowlanych w ramach funkcjonującej umowy podwykonawczej, a prace naprawcze nie podjęła żadnej inicjatywy dowodowej zmierzającej do wykazania innych okoliczności. Z tego też względu Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania twierdzeń pozwanego, że prace objęte aneksem nr (...) były pracami realizowanymi w ramach programu naprawczego dla posadowienia podpory nr 2 obiektu (...) i wynikały z nieosiągnięcia pozytywnych wyników badań stanu granicznej nośności. Z tego względu nie można obciążać Inwestora odpowiedzialnością finansową za zobowiązania stanowiące konsekwencje błędów popełnionych przy wykonywaniu umowy łączącej Wykonawcę i jego kontrahenta, za które to błędy odpowiedzialność ponosi Wykonawca lub jego kontrahent. Usunięcie skutków popełnionych błędów, przez wykonanie prac naprawczych nie było elementem realizacji umowy o roboty budowlane zawartej przez Inwestora z Generalnym Wykonawcą, a zatem nie może być mowy o solidarnej odpowiedzialności Inwestora za zapłatę wynagrodzenia za wykonywane prace naprawcze.

Mając na uwadze wszystkie powyższe rozważania Sąd stanął na stanowisku, że solidarna odpowiedzialność pozwanego z wykonawcą ograniczona była wyłącznie do prac, których zakres określała umowa, nie zaś aneks nr (...).

Kolejną kwestią poddana pod rozstrzygnięcie Sądu była kwestia ustalenia poziomu wynagrodzenia należnego powodowi od pozwanego.

W okolicznościach niniejszej sprawy pozwanemu można przypisać zgodę na przyjęcie solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia należnego powodowej spółce, lecz tylko w takim zakresie, w jakim wynikało to z treści § 6 ust. 8 umowy podwykonawczej, nawiązującego do brzmienia subklauzuli 4.4 umowy głównej. Pozwany, konsekwentnie wyrażał swoją wolę co do akceptacji solidarnej odpowiedzialności przy określonym poziomie wynagrodzenia, ustalonym przez odwołanie się do cen ofertowych wykonawcy, przy czym granice, w jakich pozwany akceptował swoją odpowiedzialność, nie były jedynie elementem wewnętrznych ustaleń między inwestorem a wykonawcą (subkl. 4.4. Warunków Kontraktu), lecz znalazły jednoznaczny wyraz w umowie podwykonawczej. Były one jasno widoczne dla powodowej spółki i miała ona świadomość ich istnienia, co potwierdzają zarówno złożone do akt sprawy dokumenty (w tym projekt Umowy podwykonawczej oraz sama Umowa podwykonawcza i zawarte w niej oświadczenia).

Treść § 6 ust. 8 umowy jasno odzwierciedlała wolę inwestora co do przyjęcia odpowiedzialności solidarnej przy określonym poziomie stawek wynagrodzenia, oznaczonym przez odesłanie do oferty stanowiącej część umowy głównej.

W świetle dokonanych ustaleń faktycznych nie ulega wątpliwości, że pozwany, wyrażając zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej, nie miał wiedzy o stawkach cenowych ostatecznie uzgodnionych w załączniku do umowy podwykonawczej, której stroną była strona powodowa. Pozwany, działając w zaufaniu do klauzuli zawartej w umowie podwykonawczej (§ 6 ust. 8), nie żądał udostępnienia mu tych informacji przez Podwykonawcę.

Przedłożony pozwanemu projekt umowy, a następnie zawarta Umowa nie zawierały kwot wynagrodzenia podwykonawcy z uwagi na rzekomą tajemnicę handlową stron umowy podwykonawczej. Zarówno do projektu jak i

do samej Umowy nie został również dołączony załącznik nr 3 w postaci kosztorysu, zawierającego ceny jednostkowe podwykonawcy. Jedynym określeniem ewentualnej odpowiedzialności Inwestora było postanowienie § 6 ust. 9 projektu Umowy podwykonawczej (§ 6 ust. 8 zawartej Umowy podwykonawczej), odsyłające do cen jednostkowych zawartych w Kontrakcie. Zatem, odpowiedzialność jaką ponosił Zamawiający była mu wiadoma, gdyż wynikała ze znanych Podwykonawcy postanowień Kontraktu głównego i postanowień § 6 ust. 9 projektu umowy, a następnie § 6 ust. 8 zawartej Umowy podwykonawczej.

W toku niniejszego procesu strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów, by inwestor do czasu wezwania go przez (...) sp. z o.o. do zapłaty z tytułu solidarnej odpowiedzialności został poinformowany lub uzyskał wiedzę o wynagrodzeniu ustalonym w umowie Generalnego Wykonawcy z powodem.

W tym miejscu dodać także wypada, iż stanowisko co do istnienia obowiązku po stronie Inwestora polegającego na dochodzeniu faktycznej treści stosunku umownego – szczególnie w zakresie umówionych stawek jednostkowych – czy globalnego wynagrodzenia jest sprzeczne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 6 października 2010 r. sygn. akt II CSK 210/10.

Z uwagi na powyższe nie sposób przerzucać na pozwanego obowiązku poszukiwania, domagania się od podwykonawcy czy Wykonawcy informacji stanowiących element essentialia negotii umowy o roboty budowlane, nawet przed wyrażeniem zgody, która ma charakter wyraźny.

Dodać także wypada, iż powoda jako profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego, nie można uznać za nieświadomego warunków kontraktu a tym samym zasad na jakich pozwany wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej.

Mając na uwadze powyższe należy przyjąć, iż zgoda pozwanego odnosiła się do umowy podwykonawczej zawartej pomiędzy powodem a Wykonawcą przy czym, w świetle braku wiedzy i świadomości pozwanego o stawkach wynikających z Załącznika nr 3 do Umowy, dotyczyła tylko wynagrodzenia ustalonego między pozwanym a wykonawcą. Tylko bowiem te postanowienia były pozwanemu znane i tylko one pozwalały mu na oszacowanie zakresu i stopnia zagrożenia wynikającego z przyjmowanej odpowiedzialności.

Konstatując powyższe, wobec uiszczenia przez pozwanego wynagrodzenia na rzecz powoda w określonej przez niego kwocie, który wbrew temu co twierdzi powód nie może stanowić samodzielnej podstawy odpowiedzialności pozwanego, powództwo jako bezzasadne na podstawie a contrario art. 647¹ § 5 k.c. w zw. z art. 647¹ § 2 k.c. podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., tj. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania i art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 2261). Kosztami procesu odpowiadającym kosztom koniecznym i celowym poniesionym przez pozwanego, Sąd obciążył w całości powoda jako przegrywającego proces. Na koszty te Sąd zaliczył wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), które ze względu na wartość przedmiotu sporu opiewało na kwotę 5 400 zł.

Z tych wszystkich względów Sąd orzekł jak w sentencji.